

шкідливі екологічні та інші негативні наслідки діяльності (бездіяльності) фізичних або юридичних осіб тощо. Професійна діяльність журналіста регламентується ЗУ «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 16 листопада 1992 року.

Проблема стану потерпілих, а відтак і визначення їх поняття у кримінальному праві сьогодні набуває актуальності також у зв'язку із можливістю ухвалення в Україні Закону «Про відшкодування за рахунок держави матеріальної шкоди громадянам, які потерпіли від злочину» від 18 січня 2006 року.

У межах кримінально-правового вчення про потерпілого від злочину ще й досі залишаються дискусійними питання про кримінальну відповідальність при «згоді» потерпілого на заподіяння йому шкоди, провокації потерпілим злочину, неповідомлення потерпілим про факт вчинення злочинного посягання тощо. Усе це повинно мобілізувати на більш глибоке дослідження різноманітних аспектів даної проблеми.

Поняття «потерпілий від злочину» має незмінну сутність у кримінальному праві, кримінальному процесі та криминології (віктимології), але набуває у кожній з цих галузей знань специфічних функціональних ознак, які змінюють обсяг змісту цього поняття в залежності від контексту використання (потерпілий як учасник кримінального процесу, потерпілий як жертва злочину).

Для визначення, хто є журналістом, прокурори користуються статтею 1 Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів».

Перешкодження законній професійній діяльності журналістів - це протиправне створення будь-яких перепон, обмежень, заборон щодо одержання, використання, поширення та зберігання інформації окремим журналістом (журналістами) чи засобом масової інформації.

В Україні часто перешкоджають законній професійній діяльності журналістів. За останні роки трапилося чимало резонансних випадків, серед яких напади на фотографа [Toshka.net Віталія Лазебника](#) та на журналіста «Української правди» [Мустафу Найсма](#).

Преса відіграє істотну роль у демократичному суспільстві. І хоча вона не може переступати певні межі, зокрема, щодо репутації, прав інших осіб і необхідності запобігання розголошенню конфіденційної інформації, тим не менш, її обов'язком є передавати у спосіб, сумісний із її обов'язками та відповідальністю, інформацію та ідеї з усіх питань суспільного інтересу, включно з тими, що стосуються правосуддя.

Спеціальна конфіскація - новела кримінального законодавства

Машталір І.М., курсант ННШФПСКМ НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Кришевич О.В.*

Законом України від 18.04.2013 № 222^{VI} «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України стосовно виконання [Плану дій щодо лібералізації Європейським Союзом візового режиму для України](#)», який набрав чинності 15.12.13, вводиться нове поняття - «спеціальна конфіскація». Так, згідно статті 96-1 Кримінального кодексу України, спеціальна конфіскація полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна за умови вчинення злочину у випадках, передбачених в Особливій частині цього Кодексу.

Спеціальна конфіскація не має зв'язку з розкриттям злочину і притягненням до кримінальної відповідальності, оскільки останні можуть реалізуватись і без неї. Проте в окремих випадках «спеціальна конфіскація» може слугувати охороною прав та інтересів осіб, які беруть участь у кримінальному процесі, наприклад, у випадку конфіскації майна, яке було об'єктом злочинних дій і повернення його потерпілому. Отож, спеціальна конфіскація не забезпечує реалізації основного завдання кримінального судочинства (розкриття злочину і притягнення до кримінальної відповідальності), але може частково виконувати допоміжні завдання (правова охорона прав та інтересів учасників кримінального судочинства).

Стосовно того, чи можна зачислити спеціальну конфіскацію до покарань (у зв'язку з цим виникає ще одне запитання - чи є спеціальна конфіскація різновидом загальної конфіскації майна як кримінального покарання), чи до інших мір кримінально-правового впливу, то, на мою думку, слід керуватись такими аргументами. По-перше, види покарань у чинному КК України передбачено у ст. 51 КК України. Слово «конфіскація» у ній згадується лише щодо такого виду покарання, як конфіскація майна. Якщо проаналізувати ст. 59 КК України, де йдеться про конфіскацію майна, то можна виявити, що ніяких згадок про «спеціальну конфіскацію майна» немає, як безпосередньо текстуальних, так і прихованих. У ст. 59 КК України зміст поняття покарання «конфіскація майна» розкрито у повному обсязі і воно не містить тих положень, які вкладаються в зміст «спеціальної конфіскації». Отже, текстуальне тлумачення КК України дає підстави виявити, що згадок про спеціальну конфіскацію у розділі цього закону присвяченого кримінальному покаранню, немає, тобто, за правилами формальної логіки, чинний КК України не зачислює її до покарань. По-друге, спеціальна конфіскація не наділена елементами і властивостями кримінального покарання. Оскільки попередній аргумент ґрунтувався на текстуальному тлумаченні, то його слід підкріпити зверненням до теоретичних основ. На сучасному рівні розвитку теорії кримінального права під покаранням звично розуміють захід примусу, який призначається за обвинувальним вироком суду особі, винній у скоєнні злочину і який полягає в обмеженні її прав і свобод [3]. З незначним вдосконаленням таке поняття увійшло і в ст. 50 КК України. Сутність покарання також проявляється через його мету. Стосовно мети покарання в теорії кримінального права ведуться суперечки, дещо спрощено - сформовано дві філософсько-правові позиції з приводу мети покарання - сучасного неокласицизму та теорії соціального захисту.

Не вдаючись до концептуальних диспутів теорії покарання, яким присвячена численна кількість публікацій, спробуємо усі вищеперелічені елементи (поняття і мету) пов'язати зі спеціальною конфіскацією. Унаслідок такого теоретичного експерименту одержуємо: спеціальна конфіскація може полагати в обмеженні прав і свобод як засудженої особи, так і інших осіб; спеціальна конфіскація може застосовуватись і за відсутності злочину; спеціальна конфіскація може як карати злочинця, так і просто відбирати в нього те, на що він і так не має права; спеціальна конфіскація може як здійснювати загальну та спеціальну превенцію (конфіскація знарядь злочину, доходів від майна здобутого злочинним шляхом) так і не мати до неї жодного відношення (конфіскація майна здобутого злочинним шляхом), бо превенцію в останньому випадку забезпечуватимуть інші каральні засоби, а не позбавлення «чужого» для злочинця майна; спеціальна конфіскація не впливає на виправлення злочинця (це взагалі сфера кримінально-виконавчого права) і його

ресоціалізацію, навпаки, може, в окремих випадках, їх погіршувати через позбавлення засобів для існування, які перед тим були набуті цілком законним шляхом (конфіскація понаднормової суми валюти при контрабанді валютних цінностей).

Отже, можемо ствердити: хоча спеціальна конфіскація і володіє рисами схожості до кримінального покарання, але їй притаманні водночас відмінні риси, які, своєю чергою, аж ніяк не властиві кримінальному покаранню.

Список використаних джерел:

1. Азаров Д.С. Кримінальний кодекс України 2001 р.: проблеми застосування і перспективи удосконалення: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 7-8 квіт. 2006 р. - Львів, 2006. - Ч. 1. С. 142-146.
2. Баулін Ю.В. Звільнення від кримінальної відповідальності: Монографія. - К.: Атіка, 2004.-296с.
3. Висков Н.В. Специальная конфискация: юридическая природа, уголовно-правовые и уголовно-процессуальные средства обеспечения исполнения: автореф. дис. канд. юрид. наук / Висков Н.В. - Самара, 2006. 20 с.
4. Висков Н.В. Специальная конфискация: правовая природа, уголовно-правовые и уголовно-процессуальные средства обеспечения исполнения: монография. Волгоград: Изд-во ВГСХА «Нива», 2006. 136 с.

Кримінально-правовий захист ВІЛ-позитивних дітей

Мегей Н.В., студент 4 К-А курсу юридичного факультету ННІЗН НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Процюк О.В.*

Згідно з статистичними даними лише за 2014 рік в Україні зареєстровано 3 358 нових випадків зараження ВІЛ інфекцією дітей. Велика кількість випадків зараження ВІЛ інфекції дитини відбувається пеританатальним способом, тобто від матері до дитини. Досить часто у зв'язку з відсутністю необхідного лікування, навіть при наявності в матері не ВІЛ інфекції, а венеричної хвороби - може привезти до тяжких патологій різного характеру (центральної нервової системи, насамперед головного мозку, а також травного тракту, печінки, шкіри, очей, легенів, кровотворної системи, може сприяти розвитку синдрому Рейтера). Однак, при професійному лікуванні наслідків можна уникнути.

Аби запобігти поширенню СНІДу потрібно вживати препарати антиретровірусної терапії строго кілька раз на день у суворо визначені години. Згідно статистичним даним завдяки тому, що вагітні жінки, що хворі на СНІД, вживали АРТ препарати до 2005 року, немовлята народились на 20 відсотків менше з ВІЛ діагнозом, а вже до 2010 року на 50 відсотків менше. В деяких країнах вже в даний час введено кримінальну відповідальність від ухилення від лікування від ВІЛ, (Республіка Узбекистан, Катар), в даний час вводять такі країни як Казахстан, Росія, Білорусь. Проте дане питання містить дуалістичний характер, адже з однієї сторони примусове лікування дає надію на народження здорового немовляти, а з іншого боку, це порушення прав людини, що містить дискримінаційний характер, окрім того, не можливо точно буде встановити зараження ВІЛ-інфекцією відбулось через неналежне лікування чи через ускладнення під час пологів, й майже неможливо встановити якою мірою виконувалось лікування.

Також проблемним є питання визначення суб'єкту даного виду злочинних посягань. Згідно з Конвенцією ООН про права дитини, вважається що особа до 16 років не може нести кримінальне покарання, окрім деяких випадків, коли за особливо тяжкі злочини відповідальність настає з 14 років. В КК України в ст. 130 «Зараження вірусом імунodefіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби» значиться, що суб'єктом злочину є особа, котрій вивпонилося 16 років, проте на даний момент, враховуючи навіть факт